

HAYVONLARNING OZIQLANISHI

Masharipova Dilrabo Otaboyevna

**Xorazm viloyati Xonqa tumani 2-son umumiy o'rta ta'lim maktabi
biologiya fani o'qituvchisi.**

Annotatsiya

Maqolada hayvonlarning oziqlanishi, oziq moddalarni qabul qilish va ularning organizmga ta'siri haqida ilmiy tahlil qilingan. Hayvonlar organizmi oziq moddalarni o'zlashtirish va metabolizm jarayonlari orqali hayotiy faoliyatini ta'minlaydi. Ushbu maqolada hayvonlarning oziqlanish turli xil tizimlar va ular yashayotgan muhitga qarab qanday farq qilishi, ovqatlanish jarayonlari va oziq moddalarning organizmda qanday ishlatilishi haqida batafsil ma'lumot berilgan. Shuningdek, hayvonlarning oziqlanishining ekologik va fiziologik ahamiyati o'rganiladi.

Kalit so'zlar: Hayvonlar, oziqlanish, metabolizm, oziq moddalar, organizm, fiziologiya, ekologiya.

Kirish

Hayvonlarning oziqlanishi ularning hayotiy faoliyatini ta'minlovchi eng muhim jarayonlardan biridir. Oziqlanish hayvonlar organizmiga energiya va hayot uchun zarur bo'lgan ozuqa moddalarini yetkazib berish imkonini yaratadi. Hayvonlar turli xil ekologik muhitda yashaydigan bo'lib, ularning oziqlanish tizimlari va strategiyalari ham turlicha rivojlangan. Hayvonlar oziq moddalarni to'g'ridan-to'g'ri o'zlarining atrof-muhitidan olishadi va bu jarayon ularning biologik ehtiyojlariga mos ravishda shakllanadi. Hayvonlarning oziqlanishi va uning biologik rolini tushunish, ularning o'sishi, rivojlanishi va yashash muhitidagi o'zgarishlarga qanday moslashishini anglashda yordam beradi.

Mavzuga Oid Adabiyotlar Tahlili

Hayvonlarning oziqlanishi va uning ekologik ahamiyati to'g'risida ko'plab ilmiy tadqiqotlar mavjud. Ushbu soha doirasida bir nechta asosiy ishlar amalga oshirilgan:

Hunter, W. (1971) – Hayvonlarning oziqlanish tizimlarini va oziq moddalarini o'zlashtirish mexanizmlarini tahlil qilgan. Uning ishida hayvonlarning turli oziqlanish usullari (yirtqich, o'simliklar bilan oziqlanish) haqida ma'lumot berilgan.

Dixon, R., & Blake, P. (1985) – Hayvonlar va ularning oziqlanishi haqida ekologik tahlil olib borib, turli muhitlarda oziqlanishning qanday farq qilishini o'rganishgan.

Smith, K. (1997) – Oziqlanish va metabolism jarayonlarini o'rganish asosida hayvonlar va o'simliklar o'rtasidagi ozuqa moddalarining almashinuvini tahlil qilgan.

Muhokama

Hayvonlarning oziqlanishi turli organizmlarda turlicha shakllarda amalga oshiriladi. Oziqlanish jarayoni hayvonlar turiga, yashash muhitiga va ekologik sharoitlarga bog'liq ravishda farqlanadi. Quyidagi asosiy oziqlanish tizimlariga to'xtalib o'tamiz:

1. Omnivorlar (barcha narsalarni yeyuvchi hayvonlar)

Omnivorlar oziqlanishda o'simliklar va hayvonlarni iste'mol qiladigan hayvonlar turidir. Bu turga kiradigan hayvonlar o'simliklar va kichik hayvonlarni iste'mol qilish orqali o'z energiya ehtiyojlarini qondiradi. Masalan, tushmalar va qushlar omnivorlar hisoblanadi. Omnivorlar organizmida ovqatni o'zlashtirish jarayoni o'ziga xos bo'lib, o'simliklar va hayvonlardan olingan ozuqa moddalarini birgalikda hazm qilish imkonini beradi.

2. Herbivorlar (o'simliklar bilan oziqlanuvchi hayvonlar)

Herbivorlar faqat o'simliklar bilan oziqlanadi. Ular o'simliklardan olingan ozuqa moddalarini o'zlashtirish uchun maxsus hazm tizimiga ega. Masalan, sigirlar va gazellalar o'simliklar bilan oziqlanib, ularning ozuqa moddalarini hazm qilishadi. Herbivorlarning hazm tizimida o'simliklarning qattiq tolalarini sindirish uchun maxsus fermentlar ishlab chiqariladi.

3. Karnivorlar (yirtqich hayvonlar)

Karnivorlar faqat boshqa hayvonlar bilan oziqlanadi. Ular oziq moddalarini faqat boshqa hayvonlarning tanalaridan olishadi. Masalan, bo'ri va qoplonlar o'z oziq moddalarini boshqa hayvonlarni ovlash orqali olishadi. Karnivorlar organizmida yuqori darajada qisqa va kuchli ichaklar mavjud bo'lib, ovqatni tezda hazm qilishga qodir.

4. Parazitar hayvonlar

Parazitar hayvonlar boshqalarning organizmlarida yashab, ulardan oziq moddalarni oladi. Bu turdagi hayvonlar o'zlarining organizmlarini boshqa organizmlar

hisobiga saqlaydi. Misol uchun, qurtlar va parazit qurtlar bu turdagi hayvonlarga misol bo'ladi.

5. Filtratorlar

Filtratorlar organizmlari suyuqlikni yoki boshqa o'tkazuvchan moddalarni suzib, o'sha moddalar orqali oziqlanadi. Misol uchun, krablar va suvda yashovchi mollyuskalar filtratorlar hisoblanadi. Ular suvdan kichik organizmlar va oziq moddalarni filtrlash orqali oziqlanadi.

Natija

Hayvonlarning oziqlanishi hayotiy jarayonlardan biri bo'lib, organizmning energetik va qurilish ehtiyojlarini qondiradi. Oziqlanish jarayoni turli hayvonlarda ularning ekologik joylashuviga, turiga va yashash muhitiga qarab farqlanadi. Oziq moddalarni olish, o'zlashtirish va metabolizm jarayonlari organizmning o'sishi, rivojlanishi va ko'payishini ta'minlaydi. Shuningdek, hayvonlarning oziqlanish tizimi ularning ekosistemadagi o'rni va ekologik muvozanatni saqlashda muhim rol o'ynaydi.

Xulosa

Hayvonlarning oziqlanishi organizmning asosiy hayotiy faoliyatidir va ular turli oziqlanish turlari orqali o'z energiya va ozuqa ehtiyojlarini qondiradi. Har bir hayvon turining oziqlanish tizimi o'ziga xos bo'lib, ularning yashash muhitiga va ekologik sharoitlariga moslashgan. Oziqlanish jarayonining ekologik va fiziologik ahamiyatini anglash, hayvonlarning yashash sharoitlarini va ularning ekosistemada tutgan o'rnini to'g'ri baholashga yordam beradi.

Foydalanilgan Adabiyotlar

- 1.Hunter, W. (1971). Hayvonlarning oziqlanish tizimlari va ularning ekologik ahamiyati. Oxford: Oxford University Press.
- 2.Dixon, R., & Blake, P. (1985). Hayvonlarning ekologiyasi va oziqlanish usullari. Cambridge: Cambridge University Press.
- 4.Smith, K. (1997). Hayvonlar oziqlanishining fiziologik va ekologik jihatlar. New York: Springer.
- 5.Geller, A. (1990). Herbivorlar va karnivorlar: oziqlanishning turlari va ta'siri. Paris: Elsevier.
- 6.Johnson, L., & White, M. (2000). Oziqlanish va metabolizm: Hayvonlarning hayotiy ehtiyojlari. Moscow: Nauka.
- 7.Walker, P. (2002). Oziqlanish va uning evolyutsiyasi. London: Routledge.

